

Povjesni ar Stjepan Lozo: ‘SPC izravno stoji iza besramne klevete Hrvata za genocid nad Srbima’

Piše: Snježana Šetka /sv - 19. studenoga 2018. u 20:03

Foto: Stjepan Lozo, croative.net

Više od 15 godina splitski povjesni ar Stjepan Lozo radio je na prikupljanju gra e za knjigu “Ideologija i propaganda velikosrpskoga genocida nad Hrvatima – projekt ‘Homogena Srbija’ 1941.“ kojom razotkriva kako su Srbi izvršili genocid nad Hrvatima, a onda svoje žrtve optužili za zlo in nad njima. etiri godine intenzivno je radio na pisanju knjige, pri emu je bio izložen prijetnjama i pritiscima koji ga ipak nisu zaustavili u naumu. Za **Slobodnu Dalmaciju** govorio je i o mnogim drugim tabuima iz novije hrvatske povijesti što djelomice prenosimo.

Rekli ste da “nije zdravo napisati ovakvu knjigu”, a ipak ste je napisali. Zašto nije zdravo i zašto ste je napisali, što vas je nagnalo?

Nije zdravo jer doslovce narušite zdravlje, a napisao sam je jer sam osje ao obvezu povjesni ara i zov stotina tisu a nevinih pobijenih Hrvata u velikosrpskom genocidu. Svi mi o ekujemo da e neke teške stvari za zajedni ko dobro odraditi netko nepoznat drugi. Onda u jednom trenutku shvatite da je gluho doba no i, a taj “drugi“ ne pristize, da ste taj “drugi“ zapravo vi sami, i da valja ustati i krenuti. Knjigu sam pisao godinama, sjedio, slabio vid i sve tjelesno što s tim ide. To je više od 700 stranica moga rukopisa, gotovo u cijelosti zahtjevnog historiografskoga govora, diskursa, pri emu sam nastojao slijediti ideal kako dobra historiografija istodobno treba biti i književno djelo. Duhovni napor, gubitak nekih vještina i memorije osobnog života, to je posebna pri a. Ujedno se i financijski devastirate, a nakon svega

shvatite kako je tiho nestao vaš prethodni društveni život i da osim najuže obitelji komunicirate tek s još pokojim usamljenim jaha em kao što ste i sami.

Ja sam još i dobro prošao. Citirao sam na predstavljanju gospodina Hudelista, koji je 2005. godine krenuo pisati knjigu o sukobu Hrvata i Srba u 20. stolje u, dakle ono o emu govori i ova moja knjiga. Zbog te se knjige razbolio i prakti no jedva živ ostao, a knjigu nije dovršio. Ja sam se, u nekom udesnom hodo aš u, uspio probiti kroz prašumu.

Tvrdite da su etnici i partizani izvršili genocid nad Hrvatima, a onda su upregli sva propagandna oružja da Hrvate optuže za genocid?

Još gore od toga. Oklevetali su Hrvate za genocid nad Srbima preventivnom propagandom, s predumišljajem, ve u lipnju 1941. godine, a onda po eli genocid nad Hrvatima. Nakon šoka koji je u velikosrpskim redovima uslijedio uspostavom NDH 10. travnja 1941. godine, ne i komunisti, jer oni tada nisu bili na suprotnoj strani od ustaša, uslijedilo je konsolidiranje velikosrpskih redova. Ve u lipnju 1941. godine velikosrpske snage imaju oblikovanu viziju i platformu daljnjeg djelovanja: stvoriti Veliku Srbiju provedbom op eg genocida nad Hrvatima koje prethodno treba snažno oklevetati. Tako krajem lipnja 1941. godine nastaju dva ključna dokumenta: “Homogena Srbija“ Stevana Moljevi a, i “Valerijanov memorandum“ SPC. “Homogena Srbija“ je projekt, ono što treba napraviti, a to je stvoriti Veliku Srbiju i izvršiti op i genocid nad Hrvatima, dok je “Valerijanov memorandum“ propagandna poluga za izvršenje takvog projekta.

“Valerijanov memorandum“ široj javnosti u Hrvatskoj nije poznat. Što je to zapravo i zašto je to važno?

Srpska pravoslavna Crkva izravno stoji iza besramne klevete Hrvata za genocid nad Srbima, te istodobno provedbe genocida nad Hrvatima ve od lipnja 1941. godine. “Valerijanovim memorandumom“ treba mahati, i to pred nosom mnogih ignoranata koji s dozom apartheida i velikim neznanjem gledaju na Hrvate i njihove probleme. Od, primjerice, Carla Bildta i Efraima Zuroffa, do ovih moralnih jadnika i neznalica s doma eg hrvatskog terena. A svakako da bi trebalo mahati i pred nosom rimskog biskupa Bergoglia, da ne govorimo o nosu njegove bra e u vjeri i biskupstvu od Porfirija do Irineja iz Srpske pravoslavne Crkve.

“Valerijanov memorandum“ je službeni dokument SPC i predan njema kim vojnim vlastima u Beogradu, a potom kao kleveta Hrvata raširen po itavom svijetu. Memorandum je ve u prvoj verziji od 24. lipnja 1941. godine oklevetao Hrvate za ubijanje više od 100.000 Srba. Druga verzija, plasirana najkasnije 8. kolovoza, klevete Hrvate za ubijanje ak 180.000, a do rujna se ve izlazilo s brojem od 300.000 pobijenih Srba u NDH, što je kasnije još uve avano. Takve strašne klevete koje nemaju gotovo nikakve veze sa stvarnoš u, ni 1 %, u knjizi to dokazujem, odaslane su izvan zemlje i snažnom propagandom velikosrpske mreže širene po itavom svijetu. Takva sramotna laž ostala je nad Hrvatima do dana današnjega.

O kakvoj se propagandi i lažima radi može se vidjeti iz tvrdnji da su ve u ljetu 1941. godine, primjerice, svi Srbi u kotarevima Imotski, Gospi , Glina, Grahovo, Korenica, Gra ac, i nizu drugih, pobijeni i istrijebljeni. Rije je o potpunim izmišljotinama što se lako može vidjeti i iz popisa stanovništva 1948. godine. Primjer nastranosti i dijabolnosti takve propagande slu aj je kotara Lapac, pri emu SPC klevete Hrvate da su istrijebili Srbe, dok je istina izravno suprotna, Srbi su gotovo potpuno istrijebili Hrvate.

Izravna posljedica “Valerijanovih memorandum“ bio je pad vlade generala Simovi a u Londonu i crnorukaško preuzimanje izbjegli ke vlade te dovo enje Draže Mihailovi a za ministra vojske, jednog od najve ih europskih zlo inaca. U danima kada SPC plasira prvu verziju “Valerijanovih memorandum“, 23. lipnja 1941. po inje srpska pobuna u NDH. U isto noj Hercegovini masovno stradavaju nedužni Hrvati, a na “srpski Vidovdan“, 28. lipnja 1941. Srbi ine i prvi genocidni zlo in uop e na prostoru NDH. Pod

vodstvom pravoslavnog popa Radojice Perišića vrše pokolj svega zatečenog stanovništva u Avtovcu, uključivo žene i djecu, te uništavaju čitavo naselje. Tako su Srbi počinili genocid nad Hrvatima uz istodobnu klevetu Hrvata za genocid nad Srbima. Sada ta propaganda izgleda sasvim prozirna, no nije bilo lako doći do ovakve rekonstrukcije i saznanja.

O projektu “Homogena Srbija” 1941. ne govori se u školskim udžbenicima, a ne pamtim ni da je ikad spomenut u vrijeme obrazovanja u bivšoj državi. A vidim da je riječ o projektu Velike Srbije i granicama koje su Srbi pokušavali ostvariti i 1991. napadom na Hrvatsku...

Upravo tako. Taj je projekt dugo vremena bio potpuno prešućen, dok je hrvatska strana istodobno bila stigmatizirana i progonjena i za relativno sasvim bezazleno optuživanja. Hrvatska strana nikada nije izradila jedan takav dokument genocidnog i osvajačkog karaktera kao što je “Homogena Srbija“. Najviši velikosrpski interes bio je i jest da projekt “Homogena Srbija“ ostane u sjeni. I to je jedan od razloga zbog kojih su Hrvati goloruki ušli pod novu velikosrpsku agresiju i ponovno pretrpjeli seriju genocidnih zločina od 1990. do 1995.

Kako se u sve to uklapaju srpske teze o ustancima i antifašizmu?

Pitanje srpskih pobuna, “ustanaka“, uključivo je u NDH 1941. godine, a nedovoljno je poznato ili krivotvoreno. Zbog boljeg razumijevanja šire prikazujem uspostavu Banovine Hrvatske u Kraljevini Jugoslaviji 1939. godine. Ona je nastala mirnim putem uz suglasnost i uključivanje imbenika meunarodne scene.

Nisu je uspostavili ni fašisti ni nacisti i nisu je vodili ni Pavelići ni ustaše. Pa ipak je i na takvu demokratsku Hrvatsku organiziran pokret “Srbi na okup“, koji se pretvorio u pravu prijetnju oružane pobune. Vojska je već do 1941. godine izišla na ekstremne srpske pozicije, to je uključivo i SPC, to je uključivo i Srpski kulturni klub, a Srbi su snažno razvijali i dvije paravojne organizacije civila, etništvo i sokolaštvo, koje su bile ekstremno indoktrinirane, naoružavane i vojno obučavane. Sve to ukazuje da bi do oružanog okršaja Hrvata i Srba došlo i u Kraljevini Jugoslaviji i da se nije dogodio napad sila Osovine. Već je i Matić imao silnih problema s otvorenim etništvom, tako da je u cilju obrane Banovine poduzeo i represivne mjere. Po raspadu Jugoslavije, Hrvati su nastavili osnovno konstituiranje države, sada NDH, a Srbi su nastavili pobunjeni protiv gibanja i prenijeli ga s Banovine na NDH. Već u svibnju oni pokušavaju pokrenuti “Jurjevdansku“ pobunu (“srbevdansku“), no ona ne dobiva šire razmjere. Od kraja lipnja 1941. godine krenuli su u širu “Vidovdansku“ pobunu, posebno u istočnoj Hercegovini. Krajem srpnja nastavljaju s “Ilindanskom“ pobunom i širenjem oružane agresije pri čemu dolazi do daljnje masovne zločina genocidnih razmjera nad Hrvatima. Srbi “ustanke“ nisu dizali spontano, zbog nekakvih ustaških zločina, niti to ima ikakve veze s antifašizmom, već planirano i organizirano, sa svojom ideologijom, ikonografijom i ciljevima, nošeni protuhrvatskom mržnjom i strastima. To se s fascinantom sličnošću ponavlja i 1990., odnosno 1991. godine.

U tom smislu, žrtve krivotvorine su i hrvatski partizani. Iz grafičke se vidi da nisu hrvatski partizani nošeni u kojoj su sve krave crne. Poraz sila Osovine bio je neminovan i mnogi hrvatski ljudi su mogli vidjeti prijeteću opasnost općenitog velikosrpskog genocida nad Hrvatima. Valjalo je zadržati oružje u rukama. Zbog toga treba izoštriti pogled u odnosu na partizane Srbe i u pitanju provedbe “poratnog pokolja Hrvata“, kako ja nazivam partizansku fazu genocida nad Hrvatima od listopada 1944. do lipnja 1945. godine. Prije toga provedena je etnička faza genocida. Istodobni zločini komunističke revolucije zasebno su događanja s vlastitom genezom.

Prokazali ste i neke Hrvate koji su Srbima poslužili za provedbu paklenog plana likvidacije Hrvata i izlaska na more.

Dosta prostora dao sam obradi Jure (člana) Vilovića i osvijetlio ga u nepoznatom svijetlu prave sitne duše i, bez pretjerivanja, moralnog jadnika gotovo u svakom pogledu. Za razumijevanje “modus operandi“ velikosrpskog uništavanja Hrvata historiografski je vrlo značajan, a vidio sam da nije dovoljno duboko

osvijetljen, te da je neprecizno i lociran kao orjunaš, Jugoslaven. No ja sam pokazao da je on prezirao jugointegraliste i da je bio posrbica, etni ki zlo inac koji je pozivao na potpuni nestanak hrvatskog naroda prijelazom na srpstvo. Karijeru je okrunio radom u vrhu propagande etni kog pokreta Draže Mihailovi a, odmah uz Stevana Moljevi a. etnicima je propagandno marljivo služio i posebno im bio vrijedan kao “Hrvat“. Život je kona no završio pla u i nad samim sobom. Ukazujem na fascinantnu sli nost takvog Vilovi a s kasnijom pojavom nekolicine novinara-pisaca podrijetlom Hrvata, ak i u današnjoj Republici Hrvatskoj, pa se zaklju ci name u sami od sebe.

Na predstavljanju knjige u Splitu rekli ste kako su službeni arhivi prepuni falsifikata koji su postavljeni da hrvatske povjesni are odvedu na krivi trag i da istina ostane nedosegnuta?

Kada vas zanatu i etici povjesni ara u e Mate Sui , Petar Selem, Ljubo Boban, Nada Klai ili Mirjana Gross, da još neke druge iznimne osobe ovdje ne spominjem, onda je za vas kriti ko mišljenje preduvjet i osnova na kojoj možete pokušati pisati povijest “onako kako je to zaista bilo“. Pri tome je odnos povjesni ara prema izvoru temeljni moment historiografske kreacije. Svaki izvor mora se svestrano vrednovati, provesti kritiku izvora. Dokumenti u arhivima mogu biti krivotvorine nastale u suvremenosti dogaja ili naknadno pa “uvaljene“ me u drugu arhivsku gra u. Mogu biti potpune ili djelomi ne krivotvorine. I tako dalje. U knjizi ukazujem na ve i broj krivotvorina, no za to valja uzeti knjigu u ruke. Jako vidljivi dio današnje hrvatske historigrafije, posebno mislim na neke katedre suvremene povijesti iji se elni ljudi isti u svojim naj eš e protuhrvatskim politikantskim komentiranjem svakodnevice, daleko je na nižim granama od srpske, a nažalost i daleko je na nižim granama u odnosu na onu koja se razvila u komunisti koj Hrvatskoj.

Za Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu na kakvom sam ja studirao ak i u vremenu komunizma, bila bi sramota da predavaju pojedinci koji danas predavaju i deformiraju nove generacije hrvatskih povjesni ara. U svakom slu aju, htio sam poru iti i nešto drugo: moramo pisati hrvatsku povijest ak i u slu aju da nam je uskra ena neka prvorazredna arhivska gra a. Ako nam Srbi ne daju naše arhive koji se sada nalaze u Beogradu, što emo sjesti i kukati? Povjesni ar mora prona i na in i davati odgovore na klju na pitanja svoje generacije.

Intervju se u cijelosti može pro itati na portalu [Slobodne Dalmacije](#).

Izvor: narod.hr/Slobodna Dalmacija